

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 106/2022 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Lakivaliokunta (LaVM 18/2022 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (214/2012) 1, 7 ja 20 §, sellaisena kuin niistä on 1 § laissa 74/2021, sekä
lisätään lakiin uusi 4 a § ja 3 a luku seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 211/2022 vp

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään rikosrekisterin ja sakkorekisterin tietojen toimittamisesta siihen Euroopan unionin jäsenvaltioon, jonka kansalainen tuomittu on (*kansalaisuusjäsenvaltio*) sekä toisesta jäsenvaltiosta Suomeen toimitettujen Suomen kansalaista koskevien rekisteritietojen säilyttämisestä Suomessa.

Lisäksi tässä laissa säädetään 1 momentissa mainittujen tietojen luovuttamisesta pyynnön perusteella rikosasian käsittelyä varten, yksityisen henkilön itseään koskevan pyynnön täyttämiseksi tai asianomaisen henkilön suostumuksella sellaisen tehtävän hoitamista varten, johon kuuluu työskentelyä tai muuta toimimista alaikäisten parissa, sekä tällaisia tietoja koskevan pyynnön esittämisestä.

Tässä laissa säädetään myös 1 momentissa mainittujen tietojen luovuttamisesta pyynnön perusteella räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä, asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 98/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1148, jäljempänä *lähtöaineasetus*, 6 artiklassa tarkoitetun luvanhakijan taustan selvittämiseksi sekä tällaisia tietoja koskevan pyynnön esittämisestä.

Tässä laissa annetaan lisäksi niiden jäsenvaltioiden tunnistamista koskevan keskitetyn järjestelmän perustamisesta, joilla on kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tuomioita koskevia tietoja (ECRIS-TCN), eurooppalaisen rikosrekisterijärjestelmän täydentämiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1726 muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2019/816, jäljempänä *asetus*, täydentävät säännökset.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitetuista tehtävistä jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2009/315/YOS, jäljempänä *puitepäätös*, 3 artiklassa tarkoitettuna keskusviranomaisena vastaa Oikeusrekisterikeskus. Oikeusrekisterikeskus toimii myös asetuksen 3 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuna keskusviranomaisena.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettuun tietojen toimittamiseen ja luovuttamiseen käytetään yksittäisten jäsenvaltioiden rikosrekisteritietokantoihin perustuvaa hajautettua tietotekniikkajärjestelmää (eurooppalainen rikosrekisteritietojärjestelmä ECRIS).

4 a §

Ilmoitus tietojen toimittamisesta

Jos tässä laissa tarkoitettu tietojen toimittaminen sähköisessä muodossa ei ole pitkän ajanjakson aikana käytettävissä, Oikeusrekisterikeskus ilmoittaa siitä muille jäsenvaltioille ja Euroopan komissiolle.

Eduskunnan vastaus EV 211/2022 vp

7 §

Tietojen toimittamistapa

Rikos- ja sakkorekisterin tiedot toimitetaan toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle sähköisessä muodossa. Jos sähköiselle toimittamiselle on este, tiedot voidaan toimittaa myös muussa kirjallisessa muodossa.

3 a luku

Jäsenvaltioiden tunnistamista koskeva ECRIS-TCN-järjestelmä

13 a §

Tietojen tallentaminen ECRIS-TCN-järjestelmään

Oikeusrekisterikeskus tallentaa asetuksessa tarkoitettuun jäsenvaltioiden tunnistamista koskevaan järjestelmään, jäljempänä *ECRIS-TCN-järjestelmä*, perustamaansa asetuksen 5 artiklassa tarkoitettuun tietueeseen rikoksesta tuomitusta asetuksen 3 artiklan 7 kohdassa tarkoitettua kolmannen maan kansalaisesta:

1) rikosrekisteriin merkityt rikosrekisterilain 2 §:n 3 momentin 1 kohdassa mainitut tiedot sekä peite- tai lisänimet, jos ne ovat Oikeusrekisterikeskuksen saatavilla, ja tuomiojäsenvaltion koodin;

2) sakkorekisteriin merkityt tiedot tuomitun nimestä, henkilötunnuksesta tai, jos sitä ei ole käytettävissä, syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä sakkorekisteriin merkityn ratkaisun osalta oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään merkityt tiedot tuomitun syntymävaltiosta ja -paikkakunnasta, sukupuolesta, mahdollisista aiemmista nimistä sekä peite- tai lisänimet, jos ne ovat Oikeusrekisterikeskuksen saatavilla, ja tuomiojäsenvaltion koodin;

3) tiedot pakkokeinolain (806/2011) 9 luvun 3 §:n 1 ja 3 momentin sekä 3 a §:n nojalla otettuja sormenjäljistä.

Oikeusrekisterikeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettut sormenjälkitiedot poliisilta ja käsitellä niitä tietojen tallentamiseksi tietueeseen sekä tietojen oikaisemiseksi, muuttamiseksi tai poistamiseksi.

Oikeusrekisterikeskus säilyttää kopion ECRIS-TCN-järjestelmään tallennetuista tiedoista ja niiden muutoksista. Tiedot poistetaan, kun tietue poistetaan ECRIS-TCN-järjestelmästä.

Oikeusrekisterikeskuksen pyynnöstä poliisilla on oikeus vertailla sormenjälkiä niiden virheettömyyden varmistamiseksi.

13 b §

Oikeusrekisterikeskuksen ilmoitus puuttuvista sormenjälkitiedoista

Jos Oikeusrekisterikeskus saa tiedon asetuksen 3 artiklan 7 kohdassa tarkoitettua kolmannen maan kansalaista koskevasta vähintään kuuden kuukauden vankeusrangaistusta koskevasta lain-

Eduskunnan vastaus EV 211/2022 vp

voimaisesta tuomiosta, johon liittyviä sormenjälkitietoja ei ole saatavilla, se pyytää poliisilta tuomitun sormenjälkitiedot.

Oikeusrekisterikeskus saa luovuttaa poliisille salassapitovelvollisuuden estämättä pyynnön tekemiseksi välttämättömät tiedot.

Poliisi ilmoittaa Oikeusrekisterikeskukselle, kun sormenjälkitiedot ovat saatavilla.

13 c §

Sormenjälkitietojen käyttäminen ECRIS-TCN-järjestelmään tehtävissä hauissa

Oikeusrekisterikeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä 13 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut sormenjälkitiedot poliisilta ja käsitellä niitä tehdäkseen hakuja asetuksen 7 artiklassa säädetyn mukaisesti ECRIS-TCN-järjestelmään 13 d—13 g §:ssä säädettyihin tarkoituksiin, jos se on henkilön yksilöimiseksi välttämätöntä. Oikeusrekisterikeskus voi säilyttää sormenjälkitiedot, kunnes haku on tehty.

Oikeusrekisterikeskus voi säilyttää 13 d—13 g §:n nojalla tehtyjen hakujen tuloksena saadut sormenjälkitiedot niin kauan kuin se on välttämätöntä asetuksen 7 artiklan 7 kohdassa säädettyä tarkoitusta varten.

13 d §

ECRIS-TCN-järjestelmän käyttäminen rikosasian käsittelyä varten

Oikeusrekisterikeskus käyttää ECRIS-TCN-järjestelmää asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa säädetyn mukaisesti ennen 19 §:n 1 momentissa tarkoitetun pyynnön esittämistä rikosasian käsittelyä varten, kun tuomioistuin, syyttäväviranomainen, esitutkintaviranomainen tai Rikosseuraamuslaitos on sitä pyytänyt. Pyyntö tulee esittää, kun asetuksen 3 artiklan 7 kohdassa tarkoitettua kolmannen maan kansalaista taikka jäsenvaltion kansalaista, jolla on myös kolmannen maan kansalaisuus, koskevassa rikosasian käsittelyssä käytetään rikosrekisteritietoja, jollei asetuksessa toisin säädetä.

13 e §

ECRIS-TCN-järjestelmän käyttäminen yksityisen henkilön pyynnön perusteella

Oikeusrekisterikeskus käyttää ECRIS-TCN-järjestelmää asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa säädetyn mukaisesti ennen 20 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyynnön esittämistä, kun yksityinen henkilö, joka on asetuksen 3 artiklan 7 kohdassa tarkoitettu kolmannen maan kansalainen taikka jäsenvaltion kansalainen, jolla on myös kolmannen maan kansalaisuus, pyytää Oikeusrekisterikeskukselta itseään koskevan rikosrekisteriotteen rikosrekisterilain 6 §:n 1—5 momentin mukaisesti.

Eduskunnan vastaus EV 211/2022 vp

13 f §

ECRIS-TCN-järjestelmän käyttäminen vapaaehtoistoimintaa varten

Oikeusrekisterikeskus käyttää ECRIS-TCN-järjestelmää asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa säädetyn mukaisesti ennen 20 a §:n 1 momentissa tarkoitetun pyynnön esittämistä, kun Oikeusrekisterikeskukselta on pyydetty asianomaisen henkilön, joka on asetuksen 3 artiklan 7 kohdassa tarkoitettu kolmannen maan kansalainen taikka jäsenvaltion kansalainen, jolla on myös kolmannen maan kansalaisuus, suostumuksella rikosrekisterilain 6 a §:n nojalla rikosrekisteriotetta lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä annetussa laissa (148/2014) tarkoitettua tehtävää hoitamista varten.

13 g §

ECRIS-TCN-järjestelmän käyttäminen lähtöaineasetuksen tarkoittamissa tilanteissa

Oikeusrekisterikeskus käyttää ECRIS-TCN-järjestelmää asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa säädetyn mukaisesti ennen 20 b §:ssä tarkoitetun pyynnön esittämistä, kun Poliisihallitus on sitä pyytänyt lähtöaineasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua tarkoitusta varten. Pyyntö tulee esittää, kun asetuksen 3 artiklan 7 kohdassa tarkoitettua kolmannen maan kansalaista taikka jäsenvaltion kansalaista, jolla on myös kolmannen maan kansalaisuus, koskevassa lähtöaineasetuksen 6 artiklassa tarkoitettua luvanhakijan taustan selvittämisessä käytetään rikosrekisteritietoja, jollei asetuksessa toisin säädetä.

13 h §

Sakkorekisterin tietojen ja sormenjälkitietojen poistaminen ECRIS-TCN-järjestelmästä

Asetuksen 8 artiklassa säädetyn mukaisesti Oikeusrekisterikeskus poistaa ECRIS-TCN-järjestelmään tallentamansa:

- 1) sakkorekisterin tiedot, kun kolme vuotta on kulunut lainvoimaisen tuomion tai muun lopullisen viranomaisratkaisun julistamisesta tai antamisesta;
- 2) sormenjälkitiedot rikosrekisterilain 10 §:ssä säädetyissä määräajoissa tai, jos kyse on pelkästään sakkorekisteriin liittyvistä tiedosta, 1 kohdassa tarkoitettua määräajassa.

13 i §

Suostumuksen antaminen Eurojustille

Oikeusrekisterikeskus voi antaa asetuksen 17 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun suostumuksen Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastolle, jollei asiasta erikseen toisin säädetä tai Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu.

Oikeusrekisterikeskuksella on oikeus saada Maahanmuuttovirastolta salassapitoa koskevien säännösten estämättä tieto asetuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun pyynnön kohteena olevan asetuksen 3 artiklan 7 kohdassa tarkoitetun kolmannen maan kansalaisen kansainvälisen suojelun tarpeesta, jos se on välttämätöntä suostumuksen antamisesta päättämiseksi.

Eduskunnan vastaus EV 211/2022 vp

Oikeusrekisterikeskus saa luovuttaa Maahanmuuttovirastolle salassapitovelvollisuuden estämättä 2 momentissa säädetyn oikeuden toteuttamiseksi välttämättömät tiedot.

20 §

Pyynnön esittäminen yksityisen henkilön pyynnön perusteella

Kun yksityinen henkilö, joka on toisen jäsenvaltion kansalainen, pyytää itseään koskevan rikosrekisteriotteen rikosrekisterilain 6 §:n 1—5 momentin mukaisesti, Oikeusrekisterikeskus esittää rekisteritietojen luovuttamista ja niihin liittyviä tietoja koskevan pyynnön sille toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, jonka kansalainen henkilö on.

Kun yksityinen henkilö, joka on asetuksen 3 artiklan 7 kohdassa tarkoitettu kolmannen maan kansalainen taikka jäsenvaltion kansalainen, jolla on myös kolmannen maan kansalaisuus, pyytää itseään koskevan rikosrekisteriotteen rikosrekisterilain 6 §:n 1—5 momentin mukaisesti, Oikeusrekisterikeskus esittää rekisteritietojen luovuttamista ja niihin liittyviä tietoja koskevan pyynnön sille toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, jolla 13 e §:n nojalla tehdyn haun perusteella on kyseisen henkilön rekisteritietoja.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettuna pyynnön esittää yksityinen henkilö, jonka osalta on tiedossa, että hän on ollut täysi-ikäisenä toisen jäsenvaltion asukas, eivätkä häntä koskevat rekisteritiedot ole tältä osin muutoin saatavilla, Oikeusrekisterikeskus esittää rekisteritietojen luovuttamista ja niihin liittyviä tietoja koskevan pyynnön sille toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle, jonka asukas henkilö on ollut.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

rikosrekisterilain 2 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 2 §:n 3 momentin 2 kohta ja 5 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 3 momentin 2 kohta laissa 215/2012 ja 5 §:n 1 momentti laissa 75/2021, seuraavasti:

2 §

Rikosrekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

2) tuomioistuimen nimi, ratkaisun tekopäivä, ratkaisun numero ja rikosilmoitusnumero;

Eduskunnan vastaus EV 211/2022 vp

5 §

Tiedot rikosrekisteristä luovutetaan rikosrekisterin otteella, jossa ovat henkilöstä rekisteriin talletetut tiedot tai ilmoitus siitä, ettei henkilöstä ole merkintää rekisterissä. Oikeushenkilöstä luovutetaan vastaavan sisältöinen ote. Jos tieto päätöksestä on saatu EU-rikosrekisterilain 20, 20 a tai 20 b §:n nojalla tai mainitussa laissa tarkoitettusta säilytysrekisteristä, rikosrekisterin otteelle merkitään ne tiedot, jotka voitaisiin tallettaa rikosrekisteriin. Rikosrekisterin otteelle ei kuitenkaan merkitä rikosrekisterissä olevaa tietoa rikosilmoitusnumerosta, sovelletuista lainsäännöksistä eikä tietoja, joiden merkitseminen on toisen jäsenvaltion asettaman EU-rikosrekisterilain 9 §:n 4 momentissa tarkoitettun ehdon mukaan kielletty. Rikosrekisterin otteelle merkitään tämän lain 2 §:n 5 momentissa tarkoitettu tieto vain, jos rikosrekisterin ote annetaan 4 §:n 1 momentin nojalla syyttäjälle tai esitutkintaviranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

pakkokeinolain 9 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään pakkokeinolain (806/2011) 9 lukuun uusi 3 a § seuraavasti:

9 luku

Erityisiin tutkintakeinoihin liittyvät pakkokeinot

3 a §

Sormenjälkien ottaminen niiden jäsenvaltioiden tunnistamista koskevan keskitetyn järjestelmän perustamisesta, joilla on kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tuomioita koskevia tietoja (ECRIS-TCN), eurooppalaisen rikosrekisterijärjestelmän täydentämiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1726 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/816 säädettyä tarkoitusta varten

Henkilöltä, joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen tai joka on kansalaisuudeton henkilö tai henkilö, jonka kansalaisuus ei ole tiedossa, on otettava niiden jäsenvaltioiden tunnistamista koskevan keskitetyn järjestelmän perustamisesta, joilla on kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tuomioita koskevia tietoja (ECRIS-TCN), eurooppalaisen rikosrekisterijärjestelmän täydentämiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1726 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/816 säädettyä tarkoitusta var-

Eduskunnan vastaus EV 211/2022 vp

ten sormenjäljet, jos hänet on lainvoimaisesti tuomittu vähintään kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen, jollei sormenjälkiä ole otettu jo rikoksen esitutkinnassa.

Sormenjäljet saa ottaa poliisimies tai 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu virkamies.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilö on velvollinen kutsusta saapumaan kutsun esittäneen poliisimiehen esittämään lähimpään tarkoitukseen sopivaan toimipaikkaan. Kutsussa on ilmoitettava sen esittämisen peruste.

Jos 1 momentissa tarkoitettu henkilö jättää ilman hyväksyttävää syytä kutsun noudattamatta, hänet voidaan noutaa toimipaikkaan.

Noudosta päättää päällystöön kuuluva poliisimies. Noudosta on annettava noudettavaksi määrätyle kirjallinen määräys. Jos määräystä ei asian kiireellisyyden vuoksi ole kirjallisena, määräys ja sen perusteena olevat seikat on kerrottava noudettavalle kiinniottamisen yhteydessä.

Sormenjäljet voidaan ottaa myös, kun 1 momentissa tarkoitettu henkilö suorittaa rikoksesta tuomittua rangaistusta vankilassa tai on mielentilansa vuoksi rangaistukseen tuomitsematta jätettynä hoidettavana mielisairaalassa.

Sormenjäljet talletetaan poliisilain 1 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi poliisin henkilökisteriin. Sormenjälkien poistamisesta rekisteristä säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetussa laissa (616/2019).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

Suomen osallistumisesta Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston (Eurojust) toimintaan annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomen osallistumisesta Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston (Eurojust) toimintaan annetun lain (1232/2019) 8 §:n 2 momentti seuraavasti:

8 §

Tietojen toimittaminen kansalliselle jäsenelle ja tämän oikeus käsitellä henkilötietoja

Mitä syyttäjän tiedonsaantioikeudesta säädetään Syyttäjälaitoksesta annetun lain 22 §:ssä, sovelletaan myös kansalliseen jäseneseen tämän hoitaessa Eurojust-asetuksen mukaisia tehtäviä. Mitä tietojen luovuttamisesta syyttäjälle säädetään rikosrekisterilaissa (770/1993), sovelletaan myös tietojen luovuttamiseen kansalliselle jäsenelle tämän hoitaessa Eurojust-asetuksen mukaisia tehtäviä.

Eduskunnan vastaus EV 211/2022 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 .

Helsingissä 9.12.2022

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri